

Dekada ONZ edukacja dla zrównoważonego rozwoju w Niemczech – mocne i słabe strony

Poprzez swoje działania każde pokolenie wpływa na warunki życia przyszłych generacji, a to one będą musiały żyć ze skutkami dzisiejszego gospodarowania. Stąd też celem nadrzędnym powinno być pozostawienie zdrowego środowiska, wartego życia. „Nawet całe społeczeństwo, naród, czy wszystkie społeczeństwa razem wzięte, nie mogą być właścicielami świata. Są tylko jego posiadaczami, użytkownikami, i jak dobrzy rodzice, muszą przekazać go przyszłym pokoleniom, w lepszym stanie¹⁾. Należy starać się o ochronę siedlisk przyrodniczych i sprawiedliwy, zrównoważony rozwój. Te wymagania są jasno określone w celach zrównoważonego rozwoju, w tym także dylemat sprawiedliwości międzypokoleniowej.

„Kształcić znaczy: formować i nadawać kształt na podstawie obrazu²⁾. Ma to odniesienie do całego życia każdego człowieka. W centrum koncepcji zrównoważonego rozwoju jest praca nad strategiami działania, gdyż koncepcja ta nie będzie mogła być zrealizowana bez gotowości ludzi do zmian. Do tego potrzebna jest zmiana postaw, światopoglądu i koncepcji edukacji. Z tego powodu w roku 2002 Narody Zjednoczone ogłosiły „Dekadę na rzecz Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju”, aby podkreślić wyraźnie znaczenie edukacji, bez której nie jest możliwe osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju.

Niemiecka Komisja ds. UNESCO Organizacji Narodów Zjednoczonych opublikowała w latach 2005 i 2008 r. *Narodowe Plany Działania*. Ich autorzy propagują je jako „wszechstronny plan modernizacji dla życia i gospodarki w XXI wieku”, domagając się przede wszystkim nowych umiejętności w zakresie kształcenia. Nie chodzi tu tylko o przekazywanie wiedzy z innowacyjnych tematów – takich jak energia, bioróżnorodność i ubóstwo – lub integracji tych tematów w procesy nauczania, ale także o samodzielny, kreatywny udział w realizacji tych działań.

Artykuł rozpocznie się zarysem historii i procesu instytucjonalizacji Dekady ONZ w Niemczech. Inaczej niż przy wprowadzeniu Lokalnej Agendy 21 Niemcy zareagowały szybko i już latem 2003 roku w „Deklaracji Hamburgskiej”

sprecyzowano kluczowe cele na nadchodzące lata. W międzyczasie sformułowano dwa *Narodowe Plany Działania* ze strategicznymi celami i wytycznymi na okres *Dekady*. W 2006 r. *Narodowy Plan Działań* oraz działalności edukacyjne zostały ewaluowane przez jeden z niemieckich fakultetów uniwersyteckich oraz został powołany „okrągły stół” w celu dalszego monitorowania rozwoju *Dekady*.

W trzeciej części artykułu zostały przedstawione m.in. trzy udane projekty *Dekady*, które mogą widnieć jako „dobre praktyki”: wprowadzenie kościelnego zarządzania środowiskowego z opracowanym własnym certyfikatem, Sieć Szkół Wyższych w Badenii–Wirtembergii „Zrównoważony Rozwój” i niektóre z działań prowadzonych w ramach *Dekady* przez miasto Heidelberg. Pokazane zostanie, że opracowana w Niemczech procedura nadawania projektom oficjalnego tytułu „Projekt Dekady”, jest bardzo skuteczna. Powstaje jednakże ryzyko, że działania prowadzone w innych kontekstach, które zostały już opracowane i rozpoczęte, dodatkowo zostaną przypisane projektom *Dekady*.

W końcowej części zostaną sformułowane warunki powodzenia i ewentualnych przeszkód w dalszym przebiegu *Dekady*. Zrównoważony rozwój – a co więcej edukacja dla zrównoważonego rozwoju – jest traktowana w Niemczech, w niektórych kręgach, jako „miękki” temat, istnieje więc ryzyko, zwłaszcza w czasach kryzysu gospodarczego, że temat *Dekady* zostanie zaniedbany jako temat „luksusowy”, a to właśnie zasady zrównoważonego rozwoju powinny być rozumiane jako decydujące kryteria mądrego wyjścia z kryzysu. Szersza współpraca między podmiotami jest z pewnością bardzo przydatna, ale stwarza również niebezpieczeństwo zwiększenia dystansu od tych podmiotów, które jeszcze nie zaczęły interesować się tematyką edukacji dla zrównoważonego rozwoju: *Małe wyspy eksperckie na Morzu dalszych działań nie powinny być Celem Dekady*. W szczególności ośrodki uniwersyteckie muszą jeszcze wiele uczynić w tym kierunku. Artykuł kończy krótkie rozważenia możliwych priorytetów w drugiej połowie dekady w Niemczech.

¹⁾ Marx, Karl (1894): *Das Kapital*, Bd. 3, MEW Bd. 25, 784

²⁾ Enderle, Georges, ed. (1993): *Lexikon der Wirtschaftsethik*. Herder: Freiburg im Breisgau [u.a.]. VI S., 1382 Sp., S. 164